

ประชุมเพลงยาว ภาคที่ ๓

เพลงยาวคุณสุวรรณ

ว่าด้วยพระอาการประชวร กรมหมื่นอภัยสุภาเทพ

พิมพ์แจกในกรรณัฐนพระราชทาน

มหาอำมาตย์โท พระยาราชนกุล

ณ วัดพนัญเชิง

๖
บวช ก พ.ศ. ๒๔๖๓

07/06/2566

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

คำนำ

เพลงยาวเป็นหนังสือบทกลอนอยู่ในจำพวกที่แต่งถึงชั้นเอกมีอยู่เป็นอันมาก กรมการหอพระสมุทฯ ได้ยี่รากรว่าจะพิมพ์มานานแล้ว แต่การที่จะพิมพ์เพลงยาวลำบากกว่าพิมพ์หนังสืออื่น ด้วยเพลงยาวมีมากด้วยกัน เป็นเพลงยาวเรื่องก็มี เพลงยาวนิราศก็มี เพลงยาวสังวาสก็มี ส่วนวันที่แต่งเป็นหนังสือแต่งครั้งกรุงเก่าก็มี แต่งในกรุงรัตนโกสินทร์ก็มีทุกรัชกาล จะพิมพ์ให้ที่จำเป็นจะต้องจัดเพลงยาวให้เป็นหมวดหมู่พิมพ์ต่อกันโดยลำดับสมัยที่แต่ง การที่จะทำให้สำเร็จในคราวเดียวเป็นการมากแต่ยากอยู่จึงยังมีได้ทำ บัดนี้ขุนโสภณอักษรกิจ รัชระพิมพ์เป็นตอน ๆ ตามแต่กรมการจะรวบรวมแต่เลือกให้พิมพ์ เห็นว่าเป็นความคืดก็อยู่ จึงได้ตั้งตนพิมพ์หนังสือประชุมเพลงยาวเป็นภาค ๆ เล่มนี้นับเป็นภาคที่ ๓

เพลงยาวที่พิมพ์ในเล่มนี้ เป็นเพลงยาวของคุณ

สุวรรณแดง ว่าด้วยอาการประชวรกรมหมื่นอัคร

เสนาบดี

ศิริ สภานายก

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๓

อธิบายเพลงยาวจดหมายเหตุ

ของคุณสุวรรณ

เพลงยาวนี้เป็นสำนวนผู้หญิงชาววังแต่ เจ้าของ
เรียกว่านรวิภาค แต่แท้เป็นเรื่องจดหมายเหตุ ครึ่ง
กรมหมื่นอภัยสุริยาศาเทพ พระเจ้าลูกเธอในพระบาท
สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ประสูติตั้งแต่เดือน ๔
ปีเถาะเขษุมศก พ.ศ. ๒๓๘๖ ประสูติอยู่ช้านานกว่า
๖ เดือน การรักษาพยาบาลกวดขันแข็งแรง ด้วย
เป็นพระเจ้าลูกเธอที่ทรงพระเมตตามาก ผู้แต่งเพลง
ยาวเป็นข้าหลวงอยู่ในกรมหมื่นอภัยสุริยาศาเทพอยู่ที่ตำหนัก
วังจดหมายเหตุการณครั้งนั้นไว้เป็นกลอนเพลงยาว
สำนวนที่แต่งว่าตามนิตยโศกของผู้หญิงก็จริง แต่
เมื่ออ่านพิจารณาต^๗/_{๐๘}เห็นว่ามีทางควมรู้เรื่องโบราณคดี
อยู่มาก ควรรักษาไว้มิให้สูญเสีย

ผู้แต่งเพลงยาวนี้ แม้ไม่บอกออกตัวไว้ให้ปรากฏ
 ทรง ๆ ก็รู้ได้โดยทางความในเพลงยาวกล่าวไว้ ในที่
 แห่ง ๑ ว่าเป็นของ คุณสุวรรณแต่งเป็นแน่นอนไม่มีที่
 สงสัย คุณสุวรรณเป็นธิดาพระยาอภัยธรรมกลาง
 เป็นราชินิกุลบางช้าง ได้ความตามที่ปรากฏในเพลง
 ยาวนี้ ว่าแรกถวายตัวอยู่ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อ
 ปีฉลู พ.ศ. ๒๓๗๔ ไปอยู่ในสำนักกรมหมื่นอภัยสุภาเทพ
 คุณสุวรรณเห็นจะชอบแต่งกลอนมาตั้งแต่ยังสาว ไป
 อยู่ในวังได้ ๓ ปี แต่งเพลงยาวนี้ก็สันทีกลอนอยู่แล้ว
 แต่มาขอเสียบเลื่องลือว่าพึ่งเพื่องในกระบวนกลอนเมื่อ
 ในรัชกาลที่ ๔ ถวายมาในตอนปลายคุณสุวรรณเสวยวิ
 ษการที่เสวยวิศิกวันไปแต่ในกระบวนแต่งกลอนอย่าง
 เกี้ยว กลอนที่คุณสุวรรณแต่งเมื่อเสวยวิศิกแล้วข้างที่
 กษยชน ^{๓๐๗/๐๖/๒๕๖๕} ถึงทองจากนไว้ ไทเรนทุกวันก็มี เช่นบทละคร
 เรื่องพระมเหศวรใด คุณสุวรรณแต่งไว้ดังนี้:—

๗

๑ เมื่อนั้น

พระมหาลោโกโธมะโพธิสตา

สถิตยทิแทนทอง..... ศุขา.....เด

วันหนึ่งพระเจมมะหลกคก มหะโลโโพพพุกษัมมุกเข

คิกะไปเที่ยวชมมะลมะเต มหะโลโโพลัผละทังสองรา ฯ

๑ ครั้นถึงเช้าทะหลกคก ก็มีเกล้าเค้าคูกทะหลกคก

มหะโลโปกะไปไหว้ทังสองรา จึงแจ้งกิจจามะเสาเตา

ทิวชาชื่อว่ามหะโลเด ไม่สยายถ้ายทะมะเหงาเก้า

จะกรวยลาสองราหน้าเม้าเค้า เที่ยวไปชมเบ้าพนาลั ฯ

ขทลครันจันท์ไม่เป็นภาษา แต่เข้าใจได้คัวความ

เป็นอย่างไร ยกตัวอย่างคังตรงว่า “วันหนึ่งพระเจ

มะหลกคก” นี้ก็เข้าใจได้ว้า คือ “คิกขินมา” ถ้า

ลองคิกท้อไปตรงว้า “ไม่สยายถ้ายทะมะเหงาเก้า”

ก็เข้าใจว้าคังไม่สยายถ้างนังกอกเข้า จันเช่นนังมก

จำกันได้.

07/06/25๕6

ก
คุณสุวรรณแดงแก่กรรมเมื่อในรัชกาลที่ ๔ จะได้
แต่งหนังสือไว้สักเรื่องยังหาทรายไม่ แต่เพลงยาว
จากหมายเหตุนั้นอยู่ในสมุดเล่ม ๓ ซึ่งขอพระสมค
วชิรญาณไต่มา จึงคัดมาพิมพ์ในสมุดเล่มนั้นเช่น
ครั้งแรก.

เพลงยาวจดหมายเหตุ

เรื่องกรมหมื่นอัครสุดาเทพประจวร

๑ ขอบังคมพระบรมนาถา ทั้งพระมิ่งมงกุฎ
ชยทอชยา อิกมารการสุริยันต์พระจันทร์ ทั้งครุผู้ไค้สอน
กลอนประคิษชู มาค่อตักศุภลักษณ์เรื่องอักษร จะ
กล่าวคำรำคิษประคิษชูกลอน ขอพระพรคัมภีระพิคไภย
นิราศรำทำอักษรเป็นกลอนสด ให้ปรากฏด้วยปัญญา
อชฌมาไค้รอย เมอเคอนสยเดาะไค้ระห่เหลอใจ ละ
ห้อยให้แสนคนงดงประจวร เทยระวงสรวงเทวาสุรา
รักย์ ทุกสำนักพฤกษไพโรไค้ลหลวง ให้เคลอนคลาย
หายพระโรคที่ไค้กทรงวง เมอข้ายวงสรวงสังเวชเช่น
เคยมา ทุกเข้าเย็นเย็นไปมิไค้ขาด สนองบาททล
กระหม่อมจอมเกษา ผู้คนแลแฮอิตคามรดิษา ทั้ง

07/06/2566

๑ บัเดาะ จุลศักราช ๑๒๐๕

โชตน้าหลวงแม่เจ้าพวกท้าวนาง กรมหมอมอชอเฝ้าเจ้า
 ตำแหน่ง ต้องตกแต่งให้สำนักคำหนักขวาง ข้างชั้น
 ยนกรมหมอกับขุนนาง พานหมากวางเรียงงามตามทำ
 นอง ท่านพระยาพิพัฒน์บริรักษ์ เข้าในวังกับหลวงนาย^๒
 ได้เป็นสอง ทั้งเย็นเข้าเข้าประจำตามทำนองคอยสนอง
 โยษุริยพระโองการ ถ้าเพลาพระระวีลีโองเคษ ค่าง
 น้อมเกษทุกพระโรคโคกสังสาร จะเยาพระองค์ทรงอะไร
 ในอาการ พระอาหารมากน้อยดอยทวี ไม่ซัดข้อสอง
 เพลามาไม่ขาด เคารพบาทบงกชยทศวี ข้างใน
 นนเจ้าคุณ^๓ มาทฤภาคร^๓ อีกทั้งสี่พวกงานอาการเชิญ

๑ พระยาพิพัฒน์โกษา บุญศรี เป็นเจ้าพระยาธรรมนาใน
 รัชกาลที่ ๔ ถึงรัชกาลที่ ๕ เป็นเจ้าพระยาสุธรรมมนตรี.

๒ หลวงนายศักดิ์ ชื่อครุฑ เป็นเจ้าพระยาอมราชใน
 รัชกาลที่ ๔

๓ เจ้าคุณหญิงท้าว พระสัมพันธวงษ์ เรียกกันว่าเจ้าคุณ
 ปกสาท เป็นผู้ใหญ่ในวัง.

สำหรับทุกเมื่อเพลาค่ำโมงเช้า เป็นของเจ้าคุณคอบ
 ไม่ห่างเหิน เพลาสองยามหอมสำหรับเชิญ ไม่ละ
 เมินค่างตลอดสองเวลา หม่อมหม่อมมพวกพระอาการ
 พานคอบเหตุ แลสนส่มเพชนั่งมอกริมช่องฝา มีอีก
 ทั้งพวกขวางต่างคำวาท ทั้งพวกจำหม่อมเจ้าเผ่าทวาร
 ประชวรจันนัยแน่นนั่งจันล้น พอคลายคนหายแน่นไม่
 แก่นสาร เห็นยังคงอยู่แต่หม่อมเชิญอาการ ประจำ
 บานประคอบอยู่ไม่รู้วาย กับคุณบัวพระสมุคนั้นสุจริต
 คอบ ประคอบประคอบ เวียงนิยายถวาย อีกคุณสค
 หม่อมมกิงผู้พรังพราย เล่านิยายต่างต่างอ้างอวกกัน
 กยเจกเหลียน เพียรไม่ซิคสนทศคตอง ชัญญว่องแก่
 ไรไต่ขันขัน ยกเอาเรื่องคุณข้าชนว่าพรรณ เป็นเบ็ด

• เจกเหลียนเป็นจีนนอก เข้ามาแต่เด็ก ๆ กรมหมื่นอัปสร
 ทรงเลียงไว้ในวันงศ์ ต่อมาบวชอยู่ที่วัดโมลีโลก ได้เป็นเปรียญแล้ว
 ตีกรมารับราชการได้เป็นขุนสุวรรณาธิบดีกรมอาลักษณ์ในรัชกาลที่ ๔ ถึง
 รัชกาลที่ ๕ ได้เป็นพระราชอนพิทักษ์ในกระทรวงพระคลัง.

07/06/2566

สวรรณขกทางเหมือนอย่างยนต์ มีต่างต่างช่างแสดง
 ไม่แก่งว่า ถ้าสนธิยาแล้วก็เห็นเป็นลัษณ แต่หิวคำ
 แน่นหนักหนาถ้วนหน้าคน แต่พอพ้นสองยามความ
 ก็คล้าย อิกเพลหาหมอเข้าไปเข้ายัก ก็แอกเหลือล้น
 คนทั้งหลาย เทียวรุกข์ของมอแงงตะแคงกาย เจ้า
 ขรวันายเจ้าคุณนั่งยังประตุ จำเกาะมีช้องต่าน่าหิวระ
 มอของเงาะลูกคาน่าอศลุ มีต่างต่างทางทำคพรำพร
 เหมือนแมวหนัจ้องขบขะจับไป เวลาเสวยเกยหาค
 ออกกลาคเกลอน ติงไล่เคอนถูกแสงพระสุริโส พอ
 สักทุ่มเจ้าจอมกลยต่างหลับไป เหลือฮาไลยพวกประเว
 หลบไม่ทัน จนล่วงเข้าหลายเคอนค้อยเคตอนคลาค
 ฝ่าพระบาทนั้นคล้ายวายโคกคัลลย แต่ยังไม่พ้นพระองค์
 เซ่นก่อนนั้น ทรงพระกรรณะอยู่ไม่รู้วาย ฯ

๑๐ พอพระมิ่งหลดกระหม่อมจอมมงกุฎ ผู้ครอง
 อยทขยาดนถนทงหลาย ทรงชุนช้องหมของพระไทย

ไม่สยบ ไม่ถนุผายออกพระโรงรัตนฯ ถัดอื่นใจไม่มี
 ใครเกษมสันต์ มาพร้อมกันนั้นอัมพรนมกัมเกษา
 จอมเจ้าคุณกรมขุนถวัลยา^๑ ให้คนมาเชิญเสด็จเสด็จ^๒ จร
 หลวงนายศักดิ์ก็เข้ามาพร้อมนั้นอัมพรนมกัมเกษา
 ขัดศรัท้าวของเราเล่าก็ตามเสด็จจร ไม่นิ่งนอนระวัง
 อรรถที่ตรัสการ จึงได้เฝ้าเจ้าแผ่นดินพิภพราชา ได้
 ความพระบาทคิดเข้าไปด้วยใจหาญ แต่พี่น้องใครไม่
 กล้าทูลถากใครไม่หาญเข้าไปได้สักคน แต่พระองค์
 วงเดือนนั้นไว้วาง อุตสาหย์องเข้าไปได้ไม่ขัดสน ครั้ง
 นั้นได้เป็นที่สามไม่ขามคน จนเจ้านายรายวันกันเข้ามา
 นึกก็น่าใคร่ครวญส่วนข้างทุกซ์ พระองค์ปักกรายย้าย
 ไปหลายท่า ยังมีพระองค์ยี่สุนหันเข้ามา นั่งชอนหน้า

๑ เจ้านายที่ออกพระนามตอนนี้เป็น กรมขุนถวัลยาสุนทร
 พระองค์เจ้าปัก พระองค์เจ้ายี่สุน ๓ พระองค์นี้เป็น
 พระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าวงเดือน พระองค์เจ้า
 มาลี เป็นพระเจ้าลูกเธอในรัชกาลที่ ๓

๒ ความตรงนี้ว่า มาเชิญกรมหมื่นอัมพรฯ เสด็จขึ้นไปเฝ้า.

พวกเราเผ่าขิงคิม ท่านกรมขุนต้นรัชสังคหยพังเทศ
 พวกน้อยน้อยน้อยมเกศคหยประสม คังพังธรรมเทศนา
 ปลงอารมณ์ ค้างน้อยก็มีคหยสทขัยวิโองการ ข้าง
 พวกเราเจ้าพนองหมอบช้องน้ำ เหลือคำราแลไปให้
 สงสาร ข้างนั่งขังลับแลหมอบขอยกรายกราน นำ
 รำคาญองค์มาลนกระไร เผ่าหมอบวันจนเข้าโคกระโคสง
 ระลากจูงสักเท่าไรมิไปไค้ จนเจ้านายรายถอยเลือน
 ออกไป ยิ่งแต่ไทธิราชบาทมุต กษัตริย์ชาฆ่าตของคหย
 รองบาท พอประภายถึงพระโรคที่โคกสญู เอาเทียบ
 พิศุขคพระองค์ทรงนถล เห็นชบสนุณเฒิวพระศรีมวิ
 สุรเสียงเควอชกัศวรสถิตหมต พระภักคร์สลคท่านเจอง
 มอจนทัว ท่านร่ำสอนสั่งว่ารักษาคัว จนจนหัวลกชาน
 สงสารครัน จนท่านเรากกรายกรานมาจนลัม เจ้าจอม
 กลบตามออกมากำชัยมัน มาคามสั่งถึงทอชมจนท

07/06/2566

• คำว่า ไทธิราชบาทมุต แลต่อลงมาว่า "ท่านเรา" ทรงน
 หมายความว่า กรมหมื่นอับสรสุตาเทพ.

เจ้าคุณนั้นตามมานำนำพลัน ตั้งแต่วันนั้นมานราราช
 จอมปราสาทอวยทอชยามหาสวรรค์ ทรงวิญญวนข่วนใน
 พระไทยครัน จึงให้ทันพระยาศรี มาคแล ให้พระยา
 สุธเสนาเข้ามาเฝ้า กำชัยเหล่าพวกหมอตตามกระแส
 หลวงนายคักกิตพระยาศรีคอบคแล เปลี่ยนหมอบแก้
 หมายให้คล้ายประทัง กลัษัทธิขินกว่าหลังตั้งก่อนเก่า
 พระรูปเศว้าผอมกว่ามาแต่หลัง เสด็จขัตพระสงฆ์ทรง
 ภาวะไม้ประทัง อิกทั้งพระอาเจียนประชวรลม ใ้
 พระคุณบุญบารมีช่วย ทรงระทวยทัษัทธิเข้าประสม
 เฝ้าทวนทบทัษัทธิไปให้ระทม แต่ครอมควรมมิได้ชื่นสัก
 คินวัน จนพร้อมพวกแพทยาเข้ามากลุ่ม ท่านผู้คุม
 พระยาศรีอวยทนั้น กรมหมอดวรายยาปฤกษากัน พระ
 ไรคนนั้นคอบคล้ายวรายอาวรณ์ ต่างคอบขนิรันรวนท์

๑ พระยาศรีสหเทพ เพ็ง
 ๒ พระยาสุรเสนา ^{๐๗/๐๖/๒๕๖๖} เจ้าใจว่าชื่อสุข ที่เป็นเจ้าพระยาอมราช
 เมื่อในรัชกาลที่ ๔

ครวญไคร่ เก็กผู้ใหญ่ปรีดิ์เปรมเกษมสร นัสมเกษ
 คุษฏิกวายพร ตามนิรณวาศนาประสาใจ ข้าหลวง
 เหล่าเจ้าจอมหม่อมทั้งหลาย ต่างขมพรายเคร่าหมอง
 ค่อยผ่องใส อีกหม่อมหม่อมจอมเจ้าเคขมาไป นิ่งใส
 นัสมพระนมบังคมคัล ดังที่ว่ามาได้ตามหมายมาค
 ฟ้าพระบาทค่อยสว่างทางโคกคัลลย์ ก็มขนต่างต่าง
 อย่างทุกวัน จะรำพรรดทุกขุคชคตลกกันไป ฯ

๑ ยังเกิดข้อยงขอนเกสรรวก เช่นอันมากกายโคน
 ต้นไสว ทั้งนำค่างใบตึงแลแกนใน มีเข็ดใช้ห้วยหนอง
 เจ้าของบง กรมหมอเขียนใช้ขันทนาค่าง เจกเหลียน
 วางเข้าเป็นเนอนันเหลือขง กุณเครื่องเป็นกาวใหญ่

๑ คำว่า "กรมหมอ" แลคำคล้าย ๆ กัน ใช้เรียกเปมตัว
 บุคคล มีต่อไปหลายแห่ง คือ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท
 เวลานั้นเป็นกรมหมื่นวงษานิติ ทรงกำกับกรมหมอ.
 ๒ กุณเครื่อง นวี่ ซ้อคล้าย เป็นนายห้องเครื่องของ
 กรมหมื่นถับศร ฯ

07406/2563

ชักริบคิง อันม่อขิงพระยาศรีผู้ปรีชา หลวงนายศักดิ์
เป็นแกนในไส้เกรสร รากแก่อ่อนแถมเคิมเสริมสอคน่า
คุณหลวงนภางจ้องเทียวมองปลา คุณแม่ข้าเล่าก็
พลอยเป็นหอยไป คุณข้าเือกเตรีจเตรีเร่งลงสระ คุณ
ขั้วประนาค้างปรอยย้อยย้อยไหล กระทบกระทั่งโขยง
จนแกนใน พายุใหญ่พิชเชือนแทบเลือนลอย ทุก
กระหม่อม^๕ จอมเกล้าคือเจ้าของ ความทำนองสงวนไว้
ได้ใช้สอย ทั้งกายใหญ่ไส้เกรสรบอนเล็กน้อย เือก
ตงลอยหอยแถมเทียวเต็มไศล ประทับเทียบเปรียบ
แกลังแก่งกันเล่น ยังเกิดเป็นสวระพตจักขันได้ คราว
พระโรคเคลอนคลายสหายใจ เป็นวิไลยทุกซู่ซู่ซู่
ทุกคน เมื่อคราวคิมใจก็ไต่เล่น เมื่อยามเชื่องแล้วก็
หมองกึ่งต้องฝน ใต้ทุกซู่ซู่ซู่เหมือนกันทั่วทุกตัวตน
เขารคนเป็นวิบัติอันคทา พระโรคคลายวายทุกซู่ซู่

07/06/2566

• ทูลกระหม่อมทรงนี้หมายความว่า กรมหมื่นอัปสร ฯ

เกษม   ค่างปรีดิ์เข้ยมโสมนัสสหัสสา   คุณเจ้าจอม
หม่อมที่ไคเวียนไปมา   ค่างปรีดาซักลำนนำเป็นทำนอง
ย่ระสานเสียงจ้งหระคสธาต   เช่นพิณพาทย์มโหรีมีฉลตอง
คุณฟังขบข่าลำนนำทำนอง   ประคิษฐูว์ร้องคอกสร้อยคอย
คักค้แปลง   คุณยวงทำนสนั้ทักขักคันยท   รัชชอกคินะไว้
ใส่ั้กระแสง   ลงปากรัชชั้ยโทนข้างคักค้แปลง   เสียง
หน่องแห่่งอุคคากพาคันไป   คุณขัวเค็ลส่มข้อยนัง
ลอยหน้า   ปากขุ่นว่าตัวกระเพอม่กระเทอม่ไหว   คุณนค
คุณนั้ยลอยเสียงเวียงรัชไป   คุณฟังไ้วนาร้องย่ระคอง
ครวญ   ข้างพวกฟังนังสรवलสำรวลว่า   ย่ระสันตา
พากยหน่งฟังโทยหวน   คุณแย่มนครไม่ซักคักค้สำนวน
เสียงหวนหวนครวญรั้วหวั้อเลย   ข้างคุณเหมหยิบ
หมากมื่อลากกล่อง   หัวเวาเรนร้องไห้แล้วแม่คุณเข็ย
กล่องหมากทกตกจากมื่อหยิบพลเลย   เหมือนไม่เคย
07/06/2566
ฟังเพลงบรรเลงลาน   ข้างคุณแม่เล่าก้เก่งนักเลงเก่า
นังเท้าแขนวนอนสนคุณหลาน   ไหวร้องยทกาคเมอ

ให้การ คอยค้ำกันต่อคอกบอกให้ครวญ ช้างคน
 ฟังหลายอย่างต่างภาษา แจกชวาไทยมอญนครถัน
 หม่อมแย้มหม่อมมโหมคหม่อมข้าอัยทั้งมวญ ค่าง
 สำรวดบังก็เล่าก่อนเก่ามา มีหลายอย่างทางทำทั้ง
 คำกล่าว ประชวรคราวนี้ประเสริฐเลิศนักหนา เป็น
 ทำกวางท่านางท้าวพระยา มีทั้งมยุราฝูงกินรี ทั้ง
 พระยาเหมราชชาติเชื้อหงษ์ กระทบกบแค้นนครศิครินทร์
 ชาติของศุภะเรียของค์พระศุภะ สติยศที่เหลียมมผาพนาวัน
 คนพิทักษ์รักษาผาพระยาท มีหลายชาติจนถึงยกษ
 มักสัน ถ้าแปลภาษาข้างเราไม่เข้ากัน ทำเชิง
 ชันหลายอย่างต่างกันไป ฯ

๑ เชิญพระขวัญผาลของนั้นสองหน ท้าวสี่คน
 เจ้าคุณมาจักแรงให้ ท้าววรจันทร์^๑ ฟากเข้าแล้วช่วยไชย
 ถวายค้ำยทั้งคุณคลัง^๒ ท้าวสุริยา ข้างพวกนอกชอกชอกชก

๑ ท้าววรจันทร์นี้เข้าใจว่าชื่ออิม

๒ ท้าวคลัง คือ ท้าวทรงกันดาล ชื่อจ้อย เป็นเจ้าจอม
 มารดา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ

ยศกันแน่น บ้างท้าวแสนนึ่งผลออกออกสอหน้า ถวาย
 ค่ายแล้วก็ให้กันต่อมา ไต่ทวนหน้าเต็กผู้ใหญ่ไพร่ผู้ค
 พอเคลือบคลายหายพระโรคที่โคกเครั้า พวกข้าเฝ้า
 ปรักเปรมเกษมศวี ต่างตักดมหม่อมเจ้าชาวมาตี ยันตระหน
 ไบกลอยหนาทั้งฝ่ายาง คุณเครื่องผลัดคัตไฉลถึงไก่แจ้
 ขกออกแปลไวให้ยาวแล้วสะสาง ข้างหม่อมข้าคัต
 ถวายส่วยสำอาง แจกเหลียนสำทางหนใหม่ไว้หน้าคา
 ทั้งคุณพหลพยอมคัตพรอิมพริ่ง อนิจจึงแต่คุณแม่แล
 คิงข่า พิศอกทหนงกตเหมอนตถตา ผมปรระย่ำตังไว้
 เล่นพอเช่นที่ มีต่างต่างทางทำคสำเร็จ จะใส่ให้เสีจ
 ก็ระว่าฉันใส่สี อะไยท่านเสียบทุกคนจนผู้ค ้วยเวอง
 มีจะมีว่าก็น่าอาาย ทั้งพวกเหล่าประจำยามสามโมงถัน
 จะสอบสวนใส่ให้ห่มคเช่นจกหมาย ไต่เห็นคเห็นชัว
 ทุกถวันาย ตามไต่หหมายไว้ทั่วทุกถวัน ในวิมุคิสุจริต
 07/26/2566 ปรักษุปรักษิ พระโรคกลบคั้งนั้นคลับสน บ้าง
 โคกเครั้าเฝ้าหมองนองสุชล บ้างนึ่งยันถึงพระคุณ

มุลิกา ทั้งตัวเราเศร้าสลดก่ำสรวลโศก ถึงพระโรค
 ทลกระหม่อมจอมเกษา นิ่งไหนเฝ้าเศร้าสลดกลน
 นาคา แสนระอาพอกยามตามเตียงกัน ต่างอวดว่าฉัน
 มีศักดิ์ถูกกริ้ว ย่างหนานว่นั่งครวญไม่สรวลสันต์ แต่
 หม่อมเขี้ยวเหลออานพวนทั้งกัน เห็นก็ครนเหลือคำรา
 ระอาใจ กับหนุพลับถูกกันพรอณพวกเด็ก ออกแซ่
 แซ่กสองยามตามวิไลย ตะโกนกร้องร้องเรียกกันเพรียก
 ไป สนั่นไหวแซ่แซ่แก่งทวยกัน ก็ถึงตัวครึ่งน
 เหนงนึ่งเศร้าอยู่ ที่ประตูซุ้มพิงลงนึ่งอื่น แหงนคุดวง
 คารวแลพระจันทร์ ทั้งคอยที่นคุดงข้าเธอกำซัษ ให้
 กลั้มมาถ้ามมากที่ท่าโกรธ ต้องนึ่งโศคอยู่ที่นั่นไม่อาจ
 กลั้ม จึงไต่พิงหม่อมเขี้ยวกับหนุพลับ เป็นลำคัษเรอง
 ความไว้ตามนี้ ไ้อคอยคุดหม่อมข้าเธอนั้นเพอน ได้
 แยมเขอนยมย้องววยหมองศรี กลั้มเมอไรจึงไปห้อง
 ทุกที มีเศิลลัษเลขไม่เฉยเขอน ท่านคุดเครื่องหน
 พยอมพรอมเห็นหน้า แต่เพลาเขอนยาหิวคาเพอน

07/06/2566

ไทพร้อมพร้อมมดงครอมกัแม่มเขอน พอดกักเขอนฝาค
หน้าแกล้งลาเลย ยามวิโยคโคกทรวงแลตวงจิตร
มิไ้ก่คิดงัใครหักใจเฉย พลยแล้วไปคักมาเวลาเคย
มิไ้ก่เฉยเขอนคลาคราชาการ ฯ

๑ เมื่อวันหนึ่งดงกรรมจะนำให้ สลลใจพิศวงให้
สังสาร เปนวันไรเคื่อนไรไม่ประมาณ พระอาการยัง
มากก็หากแคลง เปนยามคักกรรมกองของหนูแผ่
ทำเข็ญนแปลคหลยไปเสียหลายแห่ง พอดเคื่องตั้ง
ยายกายกรวยหีบแกง คอยจักแจงขอยกายถววย
องค์ ท่านครสขันอนอนแกล้งนหัว ยายเข็คกถววย
นำทำงานหลง เจอนารอนม่อนน้ำเย็นออกเปนวง แต่
พอสั่งท่านกัขว้างทางลำทับ ทั้งสามคนร่นออกมานั่ง

๑ เรียกว่า “ยายกาย” “คุณกาย” มีหลายแห่ง คือคน
เดียวกับคุณครูเรื่องนั้นเอง เพราะเคยเปรียบว่าคุณครูเองเหมือน
ยายบอนไว้หนึ่ง ๑

๒ ยายเบ็ด ก็คนเดียวกับคุณจำเริญนั้นเอง.

หน้าม่อย คิวเราพลอยแถมท้ายใต้หิ้งกล้วย เหือชะโลม
 ไซมหน้าเอาผ้าซับ แต่พลอยนำที่นั่งก็หวงคืด ก้วย
 อายคนที่เขาเฝ้าอยู่ข้างนอก ยิ้มไม่ออกถลอกไถลอยู่ใน
 จิตร ค่อเป็นครู่จึงหายอายค่อขวยคืด ก้วยสิ่งผิดเรา
 ไม่มีที่สำคัญ เป็นแต่พลอยถูกฝนทนน้ำค้าง เป็น
 เยี่ยงอย่างมาแต่ก่อนคืดผ่อนฉัน ที่กำสรรวญหวนหาย
 สยายครัน เหมือนน้ำสรวรรคี่มาชโลมชายไซมกาย
 สงสารคุณเคืองหม่อมข้าหน้ากำยั้ง ค่อหนึ่งนั่งฟัง
 ประทศใจหาย ลักครู่หนึ่งเจ้าคุณแจ่งก็แพรงพราย
 ตะเกียกตะกายขึ้นไปนั่งยังทวาร พอครอกตลึกับ
 หม่อมม่น้อยนั่งคอบเหตุ ได้ทราวยเจตนาสิ้นระบิลสาร
 พอเจ้าจอมหม่อมมพวกเชิญอาการ มาริมขานประศ
 แฝงตะแคงตา เจ้าคุณแพรงแจ่งเรองที่เคืองชัค ได้
 ทราวยอรรถทั่วทุกคนจนหนักหนา ค่างกลัยหลังไปเสี้ย
 สิ้นตามจินทา เรากี่มาที่สถานสำรวญกาย พอรุ่งแจ่ง

แสงพระสุริยามาศ เจ้าคุณปราสาทเล่าที่สวนที่หลาย
 แล้วยนบ้นอมจอมพลพพรณราย เรียงถวายสดกวีดั่ง
 จินดา ตามเรื่องกรวนวประนอมจอมมงกุฏ จนสนสน
 เรืองหลังไม้กิ่งขา เรียงชดถวยรายทลุมลิกา เขา
 พังมาเขามาเล่าให้เข้าใจ ที่เรื่องรักหักได้ยื่นถ่มเพช
 มาถามเหตุทว่าหน้าต่างปรวไล ที่เคยชอยเคยรู้รักหัก
 อยุ่ไกล อล้าทำให้คนมาเขื่อนเหมื่อนอย่างเคย โอนา
 สรวลควรฤของอชโต นำอายุใจอายุหน้าเจ้าข้าเขย ที่
 เจ้าตัวลีไม่ดั่งทั้งวังเลย เราเป็นแต่เปรยควรฤแพร่
 ทุกแห่งไป

๑ ประชวรพคนมีเสียดแรงไม่แกล้งว่า คนเขาหน้า
 มากเหลือกว่าเนื้อไซ โย้พระคุณทลกระหม่อมเสมอใจ
 พระคุณใหญ่ยิ่งล้นคณนา จะเหลือวซ้ายแลขวาที่ข้าบาท
 คอยรับราชพิทักษ์รักษา พระญาติวงศ์องค์ไรไม่ใ้มา
 มีแต่ข้าขอเฝ้าทกเขาเป็น เมื่อยามสรวรับพระองค์ธาร
 พระหัตถ์ สรวพิศแหล่งหล้าหาไม่เห็น โย้แดนแดนแล้ว

น่าน้ำตากกระเด็น ทุกเช้าเย็นแลหายสุกสายตา ไขมัน
 ขุณฺฑทลขอมกะหม่อมแก้ว ทั้งผ่องแผ้วปราศภูพระยศถา
 แต่มีกรรมทำไว้แต่ไรมา พระโรคาจรล่ายากยากกระไร
 เห็นแต่คนอนนึ่งขนานหน้า เมื่อหม่อมมาแล้วไม่มีที่
 หาใครบ ฐนพวกโมงเกล้าก็เลี้ยงหลัดอกเอกไกล ออก
 รัยไ้แต่หม่อมกงควยพริงเพรา ช้างในก็มีแต่หม่อม
 ข้าหม่อมขำเขือ กษัตริย์หม่อมเขอนึ่งพึงพระเนทันเทงา หนู
 พยอมอยู่ในห้องต้องลำเนา ถ้าว่าเราควยเป็นสามตาม
 ทำนอง ไ้เป็นสัสมเพียรเฝ้าเหลียนด้วย คอขะหยิบฉวย
 อย่างนพคไม่ซึกซ้อง เป็นนิจงามตามอย่างตามทำนอง
 คอขะลของบาทบงส์พระทรงธรรม แต่เจ้าจอมหม่อม
 ของเราเผ่านอกอย่าง ไว้ยกทางพดอะไรซึกโยสัน ค
 ไหลเลื่อนเพนไปเสียบทกอน จะเคอนักหันโกรขององ
 ทุกที เอาแต่ความนอนไว้เป็นเนอ วันนนเขอจริงไม่
 แกล้งแสวงไล่ตี ๐๗/๐๖/๒๕๐๖ คุณฺฑทลขอมอนขวางทางเทาวี เห็น

ยังก้แจ่มใสดวงในตา ข้างพยอมอยู่ในห้องก็ผ่องแผ้ว
 เสียงยังแจ้วสท้านร้องขานจำ คุณข้าเล่าก็ยังใสดวง
 ในตา ก็แต่ว่านอนเล่นเหมือนเช่นเคย สงสารกายอยู่
 ไหนใช้แค่ศอก หมอยจนออกเจ็บหลังนี้จึงเอ๋ย เสียง
 ในห้องร้องกรนก็ขยับเขย จึงคลานเลยมาข้างหม่อมด้วย
 ครอมใจ ถ้ามพระโรคโคกศิรัร่าพรรณกล้าว ฟังเออ
 เล่าเรื่องราวนักสงไสย เข้ามองครู่ที่หลับก็กลับไป
 คุณเข้ก็ไ้ช้อย่นมาหลับตากรน คุณกายใหญ่เล่าก็
 เสยขนเกยหาค ศีระพาคกล้องหลับอยู่สับสน ไอ้ไอ้
 อกยกนลงทจน เผานั่งขยับอยู่คนเคียวเทียวเทียวแล
 ไร้เห็นแต่พวกขามนั่งสามเล่า ใ้หวังเหงาครองความ
 ตาภระแแส ระกลั้ก็ไ้ช้อยู่ก็เข้ลยวสคเหลียวแล นิ่งนิก
 แต่ในใจไม่ไ้คลคลา พอหม่อมข้าค้อขยตนพันสคิ เธอ
 ทำปริษากแกล้งแสดงว่า ใจไม่หลับระงับนึ่งแต่ในตา
 ครันจะว่าก็เวโรกรชเอนไทยทัณฑ์ ก็มีหนานึ่งเสยทุกคำ
 ทำหวัรอ ก็แต่พอล่วงเพลาลาผายผัน มาหลับ

นอนผ่อนกายเช่นทุกวัน แต่ยังมีนัยมากนานประมาณใจ
 ใค้ชิมค่าน้ำได้ขมเรียงทุกหน้า แต่ยรรคาหม่อมหม่อม
 เจ้าจอมไพร่ ทั้งข้าหลวงทั้งปวงเป็นไค้เห็นใคร จะ
 รำไ้ส่งไว้เล่นเหมือนเห็นมา ไค้หยศพิกล้านกั้เงง
 เสวย เช่นนี้เคยแรกไปไค้ศุข ท่านคุณพ่อยุ่ที่นั้น
 ทุกวันมา ทำมาดามาโดยไ้สำออง กั้ขุหงาสาโหร
 ปรมา โมทย์จิตร อยู่เป็นนิจคอยตรองไม่หมองหมาง
 ใ้หลานน้อยเข้าไ้ตั้งข้างที่ทาง จำปาวางสองคอกแล้ว
 ออกมา แล้วปอกกระจั้สำหรับเค้เสวยค้ำ หม่อม
 หม่อมทำลูกขั้วทั่วทุกหน้า แล้วสำเร้ไ้จางลงส่งเข้ามา
 คอยเทียบท่าเค้ของคาวตั้งราวเรียง คุณเอาจองจัดไ้
 ลงในถาด มีไค้ซ้าคเป็นนั้ไลยในอย่างเข้เบง ท่านคุณ
 เค้าของหม่อมจำพยอมเรียง ตั้งเค้ของเค้ยงนำทำ
 สารพัน คุณยายกั้พรังเพราะเจ้าจริต เฝ้าเช่นนิจเมื่อ
 เสวยแกเค้หมั้น 07/06/2566 หม้ายไค้กินเช่นนิจคิตทุกวัน ทั้ง
 แกงมันแกงสายขั้วไม่กลั้ใคร เที้ยวอวกกั้ไม่ยั้งอ

ใครกินเข้า เผลาเฝ้าแล้วไต่กินเป็นไหนไหน พกข้าง
 ขนกันขย่อนสทอนใน ลมก็ไล่ออกไม่สิ้นลมกลืนเลย
 เจ้าครอกน้อยสำหรับนัยกลืนกล้ำ เขามาลามาตั้งแล้ว
 นิ่งเฉย เสียงริกวิกกิงงอไม่ร้อเลย เรอนั้นเคยไป
 เมื่อย่ำคำเพลา ประภิชูประภักสำหรับใส่คอกไม้ตั้ง
 กระจ่างทั้งมาโดยใส่ขงา ใ้รับประทานยู่ท่านทุกเวลา
 ไม่ไต่กัหน้าคิระตั้งองทุกที เป็นวิไลใจของคนทุกคน
 หมก คิวรภักศรัทหน้าเป็นราชี ต้องพกล้อแต่พอ
 ให้เป็นที่ ยกชิลลขององค์สั่งขึ้นไป

๑ โอ้ทุกข์ศษคลดกระคนปนขระทัย เหลือระนัยวัน
 ว่าอชณาไครย ทสังศษทุกขทัยถักัยใจ จึงไม่ไต่เคื่อน
 วันมาพรวณา พระบาทบงส์ทรงสวัสดิพิพัฒน์ผล พระ
 คุณลันลบเจิมเฉลิมหล้า ส้งเว่ยไหว้ ไทเทพเทวา
 ใ้รับยาถกพระโรคโรคาคราย นอนรำพึงคนึงคิก
 เป็นนิจออยู่ ๐๗/๐๖/๒๕๕๘ ควบคุมใ้รับวงขนกศลถวาย ตามวิไลย
 ใจตรงต่อพงษ์นารายณ์ ไม่เว้นวายคล้ายคล้าคไม่ขาด

วัน พอได้ข่าวเล่าขอกันออกจวน ว่าเจ้าคุณทำเป็น
 ก็เห็นชั้น สังกัดกันแล้วออกมาหาเราเล่ากัน ต่อหน้าทัน
 หลวงนายศักดิ์คนหนักใจ เลยนึกถึงพระผะอัยกระทย
 เข้า ไต่ขียนเขากล่าวก็เลยอื่นไม่กลั่นได้ ท่านเข้กกลั่น
 ออกสนามไม่ขามใคร นึกก็ใคร่จะหิ้วรอให้พอกการ นำ
 ใคร่สรรวดควรฤาเป็นใครเห็นมั่ง ไม่หยุกยั้งซึ่งมาโอ้ออก
 กลางย่าน ยาสของท่านจงวางหม้อก็พอกการ ถวายไม่
 นานแล่นลมให้ซึมพั้ง ท่านหลวงนายก็มากทหายอาศัย
 เขากะทุใส่เจ้าคุณนำเป็นหลัง ท่านก็อันคนลมออกให้
 พัง ส่าใจซึ่งนั่งเสียไต้ไม่เอาความ นำกำสรวดญหวน
 กนงถึงคุณเคือง แกซึกเคืองหลานจนจนเป็นหนาม
 คำรามร่นข่นว่าในตาความ เลยยมประณามประนอมลง
 ยอมกาย ว่าคอบขำทำจวนเจ้าคุณถาม มันเหลือความ
 เหลือคำทำให้หาย เจ็กเหลียนเป็นเน้อฮ้อนตันขอน
 กลาย นงระฮายหงตอเป็นต่ายเต้นไป ถ้าพร้อม

หมอกกรมพงษ์วงศ์   นิ่งลาวโหมกลมสมวิไล
 ไม่อยู่คุษลุดลิดกรวิกไป   คุณกายใหญ่นิ่งอยู่แล้วคึก
 เบนนิไสยใจจริงไม่นิ่งไค   แต่ว่าไวัญญว่องไม่
 หมองศรี   ดังเป็นแจกล่าก็หมายผ่ายคึก   ทนถูกคึก
 ถูกเขยมนมันเพียรครัน   สู้ถวาววาระชนิ่งวิพัก   ไม่ขาด
 ขี้ตลกเวลารักยามัน   กีบหนูไซไคเป็นคู้ซู้ขบพัน   จนทำ
 ชันหอมพ่วงนุ่งลง   เช่นทั้งคู้คู้ก็น่านินาเคราะห์   มัน
 เต็มเหมาะเงี้ยวเจ้าสัวอยามวิหลง   เห็นถิ่นยาตามก็ว่า
 ทำให้รัง   ไม่บอกตรงทำไถลไม่ไชจริง   ซาคิไคแจ
 เลี้ยงไซแล้วไม่ไง   มันเฉโกพดเป็นไทยไปทุกสิ่ง
 รักภาษาข้างไทยใจประวิง   กีบยายกึ่งเคยแปลแก้
 นิยาย   เช่นจริงจิตรคดีความตามไคเห็น   นิ่งไหน
 เปนจำคในใจหมาบ   บาทบงส์ทรงโคกพระโรคคลาย
 รังจจ่ายไว้   ให้เห็นเป็นตำรา   ทั้งจอมเจ้าท้าวนางต่าง
 ตระหนัก   ทั้งรักมาประนอมน้อมเกษา   ทั้งพระองค์
 ทรงแผ่นดินขันอยธยา   สี่เวลาคอยเฝ้าเอาอาการ

๐ ไพรศให้แก้ขัดหาคำราเล่า เรื่องใหม่เก่า
 ชักไปไม่แก่นสาร ยกเอาเรื่องมหาวงษ์ทรงนิทาน
 คุณบัวอำนาจเล่าตามเนือความมี ทั้งเครื่องฮาน
 ประทานถอยย่อยยักคำ คนประจำยกมาเป็นทัก ทั้ง
 โสลดมกหมอบรรตามี เอามาชูลินฮมประนมบัณคัก
 ก้วยไม่สร้างวางพระไทยในพระโรค จึงทรงโคกแห่ง
 หน้าไม่หมายมัน พระไทยพระองค์ทรงเจตนาครัน
 ดงทกวนนกกยังเหมือนหลังมา ขอเคชะเทเวศร์วิเศษ
 สุก มิ่งมงกุฎสหัสในยไตรตรงษา ให้เคล็ดอันคล้อย
 ถอยเขยฮอนทุกเดือนมา พระโรคคาถกรศโอสถทรง
 ข้าพระบาทราชตระกูลไต้ภูลสวลัก ทั้งพวกสัตว์จะได้
 พงเหมือนหนึ่งประสังค์ เวลาคำไปเป็นนิจิตรจำนง
 พระโรคคงคล้ายเคล็ดฮอนทุกเดือนวัน ไต้เป็นสุขทุก
 หน้าพวกข้าบาท ยังเกิดชาติตายแท้เลยแปรผัน
 คุณยายกิงกลบสันทเช็ดคุดพัน กีบยายจันศขจริงยัง
 กว่าคน ความไต่ทรายถวายทูลมูลเหตุ จึงไต่เจตนา

แข็งทุกแห่งหน สำออยอ่อนวอนปลอบกันซอชกกล
 เปรียบไก่ชนศึกแข่งวัดแว้งกัน เป็นนิไสยในลยัย
 คำหริย์แก่ ไม่ปรวนแปรยลนปล้อนคอยผ่อนผัน มี
 หลายอย่างต่างต่างชนทวงวัน ทั่วเรากันทั้งหลายก็ไม่
 พัน ไ้อ์ ไ้อ์ออกตกแน่นแสนล้ำทุก มาเกิดคักขใน
 จิตรภิกขุขัสณ เห็นเหลือเกินบุญญาเข้าตารน พระคุณ
 ล้นเกล้ากระหม่อมย่อ่อมประทาน ตามนิไสยไ้สคัย
 คำขบสั ึ่งต้องคงเรองนิราไว้ว่าขาน ึ่งกล่าวคำ
 ำไว้พอเป็นพยาน ึ่งเนิ่นนานจะได้จำเป็นคำรา ถ่า
 แม้นการนานเช่นไม่เห็นมั่ง พอไ้ฟังความคิดเช่น
 ปฤษณา อกเอียบไ้อ์ระวีขัตตคคา ไม่ทันชวาก็จะ
 แก่แน่แล้ววากย ยังเกิดก่อเพราะคุณกายพยอมหลาน
 มาถ่อการตำประมุขมูลทูลถวาย ึ่งต้องเช่นเช่นพระโอยรัฐ
 ไ้พรคภิปราย ขย้าอับอายเลยฉั้นชออะไภยกกลอน

๑ ไ้อ์^{๐๗/๐๖/๒๕๖๖}ไ้อ์โดยโ้หายไม่มายถวิล มาถถึงถันแล้วก็
 ทอภฤไทยถอน คิกวันเ็ยไ้อ์ไ้อ์โดยวอน คุณกายขอน

ใหญ่พาให้คลาไคล หันไปเขียนเย็บมดงห้องหับ
 อาการกับบอกเป็นไม่เห็นได้ นึกนัยจิตรคิดว่าแสวง
 แกล้งให้ไป ก็หักใจลาหลีกกลับมา คินคำหนักพรัก
 พรอมพยอมหนึ่ง มีอกทั้งพวกยามความหรรษา ทั้งคุณ
 เครื่องอภัยด้วยกันจวนรราหาหมากมาได้พานเอากลอง
 นอน ประเคียวลกว่าจะให้คนโย้หา หม่อมขำมาถวาย
 ท่านแก่นั่นม่อน ข้างพยอมนั้นกว้างผิวห่มนอน ลงต่าง
 หมอนแล้วก็เลยหลับเฉยไป นำใคร่สรรวลลวันแต่ว่า
 จะอยู่เพื่อน กลับแซะเขื่อนไยเสียหมดยุคฤาไม่ พอ
 หม่อมขำชื่นมากก็ใจ ถ้าหาไม่ก็จะอยู่แต่ผู้เดียว
 คิดพระคุณมิไคว่ายไม่หายคิด ตามจริตไม่ประมาณ
 ชาติจนเทียว ได้ฟังพาอาไศรยเหมือนใจเรียว ไม่
 หลบประเคียวคนประคตจกยศยาว ไม่เหมือนเจ้าจอม
 พยอมหม่อมหลับยาก ลงอาปากตาแดงตะแดงหา
 แสงทั้งหน้าอสำหรับหลับได้ยศยาว จนไหลพรารลงที่
 หมอนนอนหายใจ ไม่แกล้งว่าถ้าจะหลับตั้งกับจิตร

ระสกลิตปลุกสันไม่วั้นไหว เห็นเหลือควันักถวระแวงโร
 พอเข้าใ้ดาวฉานปานยางบอน ประเทียขความนาม
 ขอนเกสรเปลือก ยิ่งชาติเทือกยางไสทั้งใบอ่อน พยอม
 กัดเทียขที่เป็นยางบอน ใ้ฝึกสอนจากคุณกาะไม่
 หยายคาย

๑ ไ้มนุขย์สุกแสนทั้งแค้นพิภพ ช่างมีครบหลาย
 หลากคมากหลาย แต่ประชรมาถวันหกเค็ฉนปลาย
 คนทั้งหลายคามนี้ไสยงไปมา ก็หลายหลากมาก
 มายทั้งชายหญิง ไ้สกลสิ่งเรื่อทุกชเรื่อศุชา ทั้ง
 เครื่องเล่นเป็นข้างต่างนานา ทั้งหมอยาหมอย่าอันอยู่
 งานองค์ ทั้งกรมหมอยพิศรอกิศร์ ค้อยววยอัน
 เล่นข้างอย่างประสงค์ หลวงนายศักดิ์พระยาศรีม
 จำง ยิ่งวัยสังมิไ้คัลลาศชาคเพลลา ชุนนางนาย
 หลายแห่งกำเริ่งเฝ้า อู่สำห้เข้ามาประนมก้มเกษา
 มาเขอนเยยมเพยมเฝ้าพระมาทา พระเศษาปรากฎ

ทั้งกงาม^๑ คือโรบายกรวยกัมสมพระยศ ให้ปรากฏ
 ทั่วไปในสนาม ออย่ารู้คัล้อยดอยพระยศให้ทั้งกงาม
 อยู่ชั่วสามชั่วโลกพระโรคคลาย ให้หายวันหายเดือน
 เหมือนพระยศ ทั้งคำพจนานกลอนขวยพรถวาย ใคร
 คึกชั่วขอให้ตัวคนนั้นตาย ความภิปรายปราถนาประสาใจ
 ที่เศกเสร์งแล้งพลอยตะบอยว่า เปรียบทั้งกาฝง
 หนอนเข้าบ่อนได้ ออย่าแผ่ภักตร์หักปรายให้ร้ายไป
 ประสทธิไชยชาเศษชูเป็นเกษวัง ข้าพเจ้าเหล่าอาณา
 ประชาราษฎร์ อีกข้าบาทบรรดามาแต่หลัง ได้ฟัง
 พระยศกงามตามกำลัง จนกระทั่งชีวาวยไม่อาบใคร ฯ

๑ เฉลิมหล่อวรรณารณิราศเรื่อง ไม่ปรากฏ

เปรียบคำคล้องสนองไซ จะนิราศมาคมีครสถินทใน
 จะสั่งใครก็กลัวโกรธเป็นโทษกร จะออกปากกระดาก

๑ ความตอนนี ว่าตลอดเวลาประชวรอยู่ ๖ เดือน กรม
 หลวงวงษา ฯ แลข้าราชการที่ถักกับหมอเข้าไปเสมอ ข้าราชการที่
 เข้าไปเยี่ยมประชวรก็มีมาก.

ลันตังกินแหมม   ต้องกล้อมแกล้มกระตาคกระต๋า คำ
 อักษร   จะขี้มซ้อท่านคุณข้าลงท่ากลอน   ก็กลัวจะ
 รอนรานโกรธไทยจะมี   ที่จริงจิตรคึกเฉลิมเพิ่มพระยศ
 ให้ปรกฏล้ำฟ้าเป็นราชย์   พระโรคคลายสบายยาน
 สำราญคึก   จึงเทียบที่ท่าไว้ทั้งใจจง   แต่เวียนวนกล
 กลอนอักษรพาด   ทั่วพลังพลาคมไต่จกให้หมบทหลง
 จะรู้ว่าไปเหมือนเห็นเช่นใจจง   เห็นคนคงจะรู้ทั่วทุก
 ทั่วกัน   ตั้งแต่คลายวายโสภพระโรคคลาศ   พวก
 ข้ายาทปรักเปรมเกษมสันต์   ทั่วทุกหน้าบรรคามที่
 เห็นกัน   เกษมสันต์ล้วนทั่วทุกตัวคน   ที่รักก็หักให้
 ไต่ไปหา   ถึงยามมาอยู่งานพักไม้ขัดสน   ย่างเตร็จ
 เศวรเว้เที่ยวไปตามจน   ย่างปะปนกันอยู่เป็นคู่ครอง
 ย่างลงคล้อยลอยชายเที่ยวกรวยกรวด   นำย่ำราสาท
 ตามนิไสยขำในหิ้ง ^{๐๕๗๑๐๖/๒๕๖๖}   ยายถึงยายจันนั้นก็เข้ามุงช่อง
 ตามทำนองซ้อเข้าไปในไสยรัก   ต่างผันผอนไม่ร้อนรน

ไม่ชวนชวาย เห็นสชวาย..... ไม่ผคเคองเวอง
 ในฮาไลย..... ไต้ประจักษ์ย่อกบขุโศคพัง บ้าง
 เกิดเป็นเล่นในซักใบค้ ึ่งพังฟ้เป็นวิค้ทค้ใจขลัง
 ึ่งประสมค้รักทค้ไม่พัง เพราะใจค้ล้งค้โทยใจจึงเป็น
 แสนวิคคอกเอ่ยไม่เคยซัก ประคากประคักประคิษฐ
 รำจะทำเชื่อง ไม่ออกหมคคปลค้ให้หลงพะวงเป็น ทำรัก
 เร็นช่อนปลายเสี่ยกายกรัน ฮาไลยแสนแมนเหมื่อน
 คำเขารำว่า จะค้งหน้าภูตเพิ่มเฉลิมขวัญ ันค้ว
 ทายค้ไม่วายสวาคีกรัน อะโทยท้นเสี่ยเกิดทมิ์ในกลอน
 นิราศรำพรวาคีประคิษฐประคัย มีสำหรัยเรองรักไต้
 อักษร คั้นไม่ม้ทรค้ทากนิวธรณ์ แต่รักกลอนกล่าว
 เล่นตามเห็นมา ฯ

๑ ไต้เขียนฉ้าน้ำค่างกลางอากาศ พระพายผาด
 พักพรณขบผว ูกหลายแย้มแกมบานตระการตา ัน้
 ทัศนาวอนค่านึงถึงประชวร ไต้พระคค้ทลค้ระหม่อม

ผู้จอมเกล้า ไม่สร้างเศร้าวายพระ โรคที่โคกหวน จะ
ประมาณการเริ่มเคิมประชวร .....

..... ไม่เหือกห่างทางประชวรเฝ้าทวนทัย ประ
เคียวกลัยประเคียว.....

.....
เบิกบานสำราญองค์ มาประชวรทวนพระโรคคนันโคก
แสน ประมาณแมนชากผลาอันสงฆ์ ไช้เขียงย้าย
ชายแสงพระสุริยงค์ เคยเสก้จงทรวงธรรมประจำวัน
ข้าพระบาทราชตระกูลกลดลว้สก็ ไม่ชากชัคคุชเสริม
เฉลิมขวัญ มาพร้อมหน้ามิไค้กลาศไม่ชากวัน สารพัน
คุชลว้สคิอยู่อัครา ทุกวันนไ้ปมิไค้เปรมเกษมสร สอน
อันเปล่าใจอาไลยหา คิคพระคุณบุญฤทธิอิศรา เคย
ไปมาคอยเสรีจเสก้จง จึงให้สร้งคงคาลักคัผ้าพร้อม
มาประนอมนอบตามความประสงค้ ไค้ฟังธรรมเทศนา
๐๗/๐๖/๒๕๖๖
๕ญญาปลง เคยพขงค้มาอูลไค้ปรีดา ทุกวันไม่

ขวยพรอ้อนอำทกคำเข้า เหลลอะละเล้าเหลลอะระว่าคำเลขา
 นิไสยทุกซ่ซู่ในโลก โศก โศกา ผู้ซู่ซู่เหมือนท่วท่ว
 ท่วคน ไปเขนนิงไม่คิคคลาศราชกิจ ท่วยค้งจิศร
 สามีกักกิเขนมรรคผล อะโภยความท่นเสี่ยท่วท่ว
 คน ท่วยคลลลลลโรจมโมพี จะผิตปล้งยังไรท่ในคัพท
 .....เกยี่ ท่งเต็กใหญ่

ไพร่จอมหม่อมผู้คิ อย่าถลตลอยคำในน้ำกลอน ๑
 © .....รภคิมหนวยนทาคคก ทพงพก

ขพิตรอคิศร ไม่เมินหมางค่างมาชลลกร ค่างนั้งนอน
 เกลอนกลาตคาศคา แต่เกอนเก้าครวคลาคคคนชาค
 เงยข เลอกวนเพยขหมอยกรานขนานหน้า ยางท
 ก็เห็นแต่หม่อมนั้งอยู่ข้างม้า ใส่ว่นตาชิตไฟค่อไข
 ลาน นอกประคุดหม่อมผู้ซู่ซู่สังแสง กัซันแดงเมียง
 หมอยค่างคอบสวร กัซพวกขามตามนิไสยคอบใช้การ

07/06/2566

ในทวารคณชาอัยกัษหนยาง แต่กลางวันเป็นอย่างไร
 นั้นไม่แจ้ง จะว่าพรรณนเหมือนแก่งว่าถากถาง เขา
 แคเห็นเป็นลำคัยเหมือนขั้วรวง เมื่อวันกลางเดือน
 เก้าเรวลีลา เป็นสยข่องลขององค์ทรงพระคย ไป
 ประสยพร้อมกันประชันหน้า ต่างนบทยหมอยกลาด
 ทายคย หมอเข้ามาคยภูทังสคน ทำนกรมหมอยหลวง
 คักคิพรัคพร้อม ต่างนบทยมอย่างนวิขยัศยสน ฉววย
 ประคยนบทยมจอมคยล เรานจนเต็มกระเคองคยว
 เรองมี ทำนหลวงคักคินั่งมองแลวรวงทก เหลลจะ
 หักใจกระคากแลวขากหน สู้ฝนแสรงแกลิ่งสู้แกคัก
 เนอควมมีเหลลจะว่าเขนคักกลอน ให้กระคากขาก
 กระเคองกลวเคองของ จะหม่นหมองศุภลคักษณใน
 อักษร ยกเสยข่างข่งเสยเห็นไม่เขนกลอน คนจะ
 ค่อนว่าพิไรไม่ได้ล๓๖6 โยเขนเข้าเขล่าจิตรคิตไม่ขาค
 ถึงพระขาทมิไค้คุขสนุกสนาน คอยสำเห็นยกนคักพิณจ

ผิดอาการ จะประมาณทุกเวลาด้วยอาวรณ์ ค่อยประทัง
 ทั้งพระองค์ทรงเครื่อง ก็ปลุกเปลืองปรักเปรมเกษม
 สร น้อมประนมกัมเกษชลักร หม่อมมรเมืองฟ้าสุรา
 ไลย มาช่วยช่วยพรพิพัฒน์ผล ให้พระชนม์ขึ้นของ
 อสงไขย ทั้งพระโรคก็ให้คลายเสื่อมหายไป ให้พัน
 ไภยอวิโรยชยนคร ที่ใครแก่งอุทริคิต่างต่าง ให้
 หมองหมางขาทยพิศรอกิศร ขอเดชะองค์นรินทร์บน
 อมร ประสิทธิพรให้พระองค์ทรงสำราญ ฯ

๑ ไช้เย็นย่ำคำเข้าแทนสติภัย ไม่ลืมคิดถึงพระ
 โรคโศกสงสาร เฝ้าบนขวงสรวงสังเวชเหมือนเคย
 ประมาณ พระอาการค่อยขยเอนไถ่เอนครา สงสาร
 จิตรคิดไปก็ใจหาย พระโรคคลายแต่หัวใจไม่คุซา
 เพราะวิรกรรมหึงต้องตำรา อประมาณเหมือนจะสาว
 มาดาวเคื่อน คอยแหงนหงอขมขมของเทียวจ้องเจ้า
 เหมือนคิดเปล่านั้นไว้ก็ไม่เหมือน จะอีกอันนวนึงก็

' ยิงเขื่อน มีใครจะเขื่อนเขื่อนอำทำห้าง ไข่วิกถอก
 ร้อนเพราะศรรัก ไม่ประรัญน้ำใจนโหลหลง เมื่อ
 เคนลึบชนค้ำทำห้าง พิศวงแลกลงเหมือนหนึ่งตาย
 คุณนคคุณน้อยคุณ โมงนึ่งอยู่ข้างนอก ได้ยินออกว่า
 สวรรณกษัตริย์หาย ค่อยฝนผามานั่งสู้ซังกาย เห็น
 รุนวายใจสิ้นพรันพรันตัว คุณโมงชู่คุณฆ่าทำสิงหนาท
 คุกรวยกรวาคชนพองสยองหัว พิศคหน้าคุณฆ่าก็เห็น
 กสิ์ คุณโมงทิวปากสิ้นรำพรรณความ ต้องถูกตีถูกว่า
 นำที่นึ่ง ฉันทแสนสังเวชไหวจิตรใจหวาม ทั้งฮ้ายเนอ
 ขอนเข้าแถมเข้าแถมความ คุณโมงยิ่งลามลกรอทั้ง
 ถือไฟ ไข่สังสารคุณสวรรณมิ่งขวัญหาย เทียวเหลียว
 ซ้ายแลขวาธัชฌาไศรย แม้ช่วยได้ก็ช่วยเหลือให้เห็นใจ
 ถ้าขอไต่ก็ขอพอประทัง นันจิตรก็คิดถึน่าน้ำตาตก

07/06/2566

๑. ได้ความทรงนี้ ว่าคุณสวรรณเป็นผู้แต่ง ทั้งแก้งเตลื้อน
 ในที่ต่อมา เพราะคุณสวรรณนี้ ชื่อปรากฏว่าเป็นผู้ชำนาญกลอน.

สท่อนอกอยู่เหมือนว่าเช่นข้าหลัง เป็นเหลือจนพันจะ
 นับแล้วกลบขี้ จนกระทั่งสกลเสียงที่โกรธา เมื่อยาม
 เป็นเห็นพังกขิงแจ่ง จึงกลั่นแกล้งกลบคำมว่าว่า
 จะใส่ให้สั้นเหมือนไต้ยั้นจะโกรธา ขอขมาเสียบเด็กคุณ
 อย่าวุ่นวาย ไต้เริ่มร่างทางจำเกาะเป็นเคราะห์ของ จึง
 ให้หมองจิตรตรมฮารมณห์หมาย วิชากรรมจำเกาะ
 เป็นเคราะห์ร้าย จึงวุ่นวายเป็นวิบัติคือจรรยา ฯ

๑ พระโรคคลายวายเศร้ากำสรวลโคก ประสทธิ
 โชคชูจิมเฉลิมขวัญ การเล่นเป็นมามากทุกวัน ไต่
 หม่อมพันโหงเห็นมาเดินกลอน เป็นนักปราชญ์ราชครู
 รู้สำเร็จ เบ็ดเตล็ดเทศน์ทำคำอักษร เสภาพนคนตรก
 ลคร นิยายมอญนิยายไทยก็ได้ครย เมื่อวันเทศน์เกษ
 ธอนงค์พระทรงตรีสี หม่อมสมันจิตสังฆการิมขนบ ถวาย
 น้ำตมากพลาทางเคอ๒๖๖ พระสงฆ์สยทักว่าทำทำนอง
 เทศน์มัทรีเสียงวิสำเนียงไทย เสียงโศกโอยชอหนทาง

แล้วย่างย่อง แล้วว่ามหาพนัสไว้ทานของ เจ้าเหล็กเย็น
 ร้องถวายยาเหล็กฮาไลย พระพนมมพรมเพรานั้นท้าว
 แชน ส่งเสียงแปร้นแปรตเป็รองกระเคื่องไหว ขยายกิ่ง
 ขยายจันนั้นนึ่งเรียงกันไป ชมว่าใส่เสียงเพราะเสนาะคุณ
 พยอมคอสสองคองนี้ข้อยข้างมา กัษยรรคาพวกยาม
 ถามกันวัน บ้างว่าเพราะข้างหลับคาลงหมอบชุน พอ
 พระคุณท่านให้ว่าทานกัณฐ์ พระกัณฐ์เห็นเสียงเรียงชน
 ใหม่ เจ้าเหล็กเย็นไวร้องซ้ำว่าชนชน ท่านคุณเคื่อง
 เคื่องหลานแกคาลครัน ลูกถลันจากมั่งมั่งเข้ามา ทำ
 คาแดงตั้งหนึ่งแสงพระอาทิตย์ มานั่งชิตเข้านั่งข้อยข้าง
 ฝา เจ้าเหล็กเย็นกถวนั่งม่อขมข้อยคา ข้างคณยาเคื่อง
 ค้อนคอยคั้ พอหม่อมข้าเรียกชธรรโศไค้ช้อง เจ้าเหล็กเย็น
 ร้องขานขามาในที่ ลูกถลันบ่าวว่าเรียงชนเสียงคั้ พอสังข์
 กาวีสอนพระให้ประคำ ว่าหญิงหม้ายไพล่ไปใส่เอา
 คุณเข็ก ฟังจนชั้กหูเข็มนเหลือข้า ไวกัระแสง

แต่งขทให้ชคค้ำ เรำย่นว่ำกรรมแล้วจะเป้นเช่นทำนชัต
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐

• พระบรมไตรโลก ทอง วัตถุประสงค์ ชื่อทอง เทศน์ทานถัจพ
 ๐๗/๐๖/๒๕๖๖
 คัมภีร์ เวลานั้นเป้นปรีชตฺยอยู่ดลชวณมัตร์ ท้วขุนทองตรงนั จะ
 ทมายว่ำมหาทองนั้นกะมัจ.

ทั้งตำรา วันหนึ่งว่าสอนพิมพ์เข้าหอ ให้ได้ค่อ
 กับคุณโมงรับสั่งว่า คุณโมงชั้นนอกอย่างตำรา เขา
 คุณข้าเธอ^๕ชื่อว่าสารพัน เธอยกย่องตัวของเธอเป็น
 ขุนช้าง ขี้ค่างค่าง^๕นั่งฟังคุณชั้น^๕ คุณข้าเป็นวันทอง
 ยกย่องครั้น ว่าชั้นชั้นคุณข้า^๕โกรธทำที่ บังวิคก^๕
 แต่ตัวกลัวเหลือแสน^๕ ว่าเป็นที่^๕ขุนแผน^๕หมองศรี^๕
 ทั้งมาลาเวทมนต์กลเขา^๕ เรายัง^๕ไม่^๕ไหน^๕จะรักหนัก
 กลัวซึ่ง จะว่าว่ากลัว^๕เคือง^๕ในเรื่องกล่าว ให้ร้อน
 ผ่าวกายกรอ^๕าว^๕ร^๕ณ^๕ห^๕วัง วิไล^๕เล่น^๕เป็น^๕ท^๕ว^๕ท^๕ง^๕ร^๕ว^๕วัง แต่
 คุณ^๕เหม^๕เจ^๕ียว^๕ย^๕ง^๕ค^๕ง^๕เป็น^๕ยา^๕ย^๕ช^๕ี ๗

๑ พระจอมจิตรอิศราพวกข้าบาท ทรงฟังไม่ขาด
 ปรัด^๕เป^๕รม^๕เก^๕ษ^๕ม^๕ศรี ประมาณแต่^๕เค^๕อน^๕ส^๕มา^๕ร^๕น^๕ข^๕าน^๕
 เจริญศรีสวนาสถาวร ออกพรรษามาจน^๕ก^๕ฐ^๕ิน^๕ข^๕ก^๕ ยัง
 เรอ^๕ร^๕ค^๕ว^๕ัย^๕พร^๕๐^๕โร^๕๐^๕โค^๕ก^๕ส^๕ย^๕อน ข้า^๕พระ^๕ยา^๕ท^๕รา^๕ษ^๕ฎ^๕
 อาณา^๕ป^๕ระ^๕ชา^๕กร ยัง^๕ร^๕น^๕ร^๕อน^๕ท^๕ว^๕ท^๕น^๕า^๕ท^๕ก^๕น^๕า^๕รี เคย^๕พ^๕ง

พงษ์องค์ศิคราเพศ ไต่ปากเกษศขเสริมเฉลิมศรี
 ไม่มีใครข่มเหงเกรงขามมี เกษมศรีถ้วนทั่วทุกตัวคน
 ขอบพระคุณทูลกระหม่อมถนอมเกล้า พระคุณเท่า
 คินพาเวหาหน ถนอมเลี้ยงมาแต่ข้อมเขาวสกันธ
 พระคุณล้นเหลือแสนไม่แค่นเคือง แต่ไต่กินน้ำตา
 มาหลายหน ก็เพราะคนสั่งเสริมเฉลิมเรื่อง จึงเศร้า
 ครัวอยู่นนเนองเนอง ไต่ขุ่นเคืองขจรช้อย้อตรา
 ข้าพเจ้าเอาจิตรอกทิศทอด จนม้วยมอกช้วงคยสังขาร
 ไม่ถ้อถ้อพระคุณมลิกา จรรจงผ่าบาทยุคลอยู่จนตาย
 ถึงใครแกล้งทูลทำให้ข้าจิตร ก็ไม่คิดพยายามทะมาค
 หมาย เอาจิตรตั้งกตัญญูอยู่ไม่วาย ใครคิดร้าย
 ขอให้เห็นเป็นทันตา ข้าพเจ้าเอาสัจจคเคารพ ไม่ล้ม
 ลยความแต่หลังเหมือนตังว่า เอาจิตรตั้งกตัญญูชน
 บูชา ถ้อท่านว่าไว้แต่ก่อนมาสอนใจ ว่าจะเลี้ยง
 เคียงบาทไม่คลาดเคลื่อน ถึงต่างเรือนก็จะรักไม่ผลัดไ้

07/08/2568

ก็น้อมนอบขอพระคุณด้วยอุ้นใจ เหมือนตังโกลเมือง
 สวรรค์ชั้นนิมาน ไต่ขึ้นชมสมพระโอบยงูที่ไต่รอกเกล้า
 ประวญเข้าสามยกหักหาญ สาร์พักชกคึกเป็นนิจกาล
 สิ่งสำราญหายวิบไปกัทยา แค้นฉลุเค้นเกล้าเช่นควรว
 ขาก น้ำท่วมปาก โอ้อนาจหนอวาคณา คีโรบาย
 กรายพระคุณมุลิกา ชมพระบารมีอยู่ไม่รู้วาย ถึง
 ไม่เลี้ยงเคียงพระบาทกรวกรากโกรธ จะออกโอบยงู
 เกษชลถวาย จะถ่อมหนักตัญญออยู่จนวาย ถึงใคร
 หมายเลศคเนอจะเดอท่า ก็ระนงยอมเนอให้เดอแล้ว
 ไม่ปรวนแปรเหมือนเช่นว่าสารรำ อ้นคำคั่นกับคำขลาย
 ไม่หลายคำ ไม่อิคำเอนอ้างวังจนวนวาย โอ
 พระคุณมุลิกานราราช ไม่คึกคากเขอคำเขารำถวาย
 ถ่าข่าขาทขาดลงชววาย ก็เห็นจะตายไหนจะตามเนอ
 ความมี โอยามทุกช่คชแต่หน้าวิญญาเครว้า จะตาย
 เป่ล่าเหลือล้ำยากหนอชากผี เพราะสิ่งช่วมามวราคม

ดั่งจะตกเป็นชั่วนั้นทั่วไป ไ้คึกคักสัจขาดหนอวาคนา
 เป็นตระกร้าตะแกรงวัดแวงไหว ไ้สัจยังกระทั่งเป็นดังไป
 จึงเจียใจทุกเวลาด้วยอาวรณ์ สบายาจิตรคึกคึกพระคุณบุญ
 ฤทธิ์ เอาบาทขี้คเหมือนแต่หลังช่วยสั่งสอน ขอให้ชนะ
 แก่พาลพวกมารจร ถึงใครจะฮั่นทลเสนออำเภอใจ
 ให้พระคุณทลเกล้าของเราจัก บทรชปักษ์ของให้ผ่องใส
 ออย่าให้ถึงอัยจนให้พันไทย ให้ส่มในรัชสังแต่หลังมา
 ไ้คึกคอกายโตแค่ลมไว้มชื่น กลายเป็นอื่นไม่เหมือนคำ
 ด้ว่า น้าอายเพอนเหมือนจะแหวกแทรกลุสา ถินน้ำตา
 อยู่ไม่วายก้วยอายคน แสนวิตกกอกของใครในแหล่ง
 หล้า จะเหมือนชาวขี้คโตชคสน ให้น้อยจิตรคึกคึกหมของ
 นองสุชล ประจวบจนทุกวันเป็นสันดาน ตั้งแต่ทราบาย
 บายบุญคุณแลไทย ก็มาโนชปรีคเปรมเกษมสานต์
 เพราะประสวรบ้านพอจะใครคักบันกาล ทราบายอาการ
 ครอบความคุดตามเกา เหมือนกันสันอินทร์พรหมบรม

นารถ คงเผื่อนฝาดฝนเผื่อเขือเหมือนเหล่า รัชประทาน
 พานจะมากก็หากเนา ที่ว่าเข่าซ่มเพื่อนไม่เหมือนเดิม
 ไซ้พระคุณทูลจอมกระหม่อมแก้ว จงมอ่งแผ้วนพรคัน
 ฉัตรเฉลิม พระบารมีงามพร้อมเป็นจอมเheim เป็นฉัตร
 เฉลิมรอยจังหวักเช่นฉัตรไชย กระหม่อมฉิ้นพันธ์พิงษ์
 พวงวงษา ไต่พิงพาทามจิตรทิศเหนือใต้ ที่สังข์
 มิวมลงทลพระไทย ให้หายไ้ให้เป็นดังเหมือนหลัง
 มา ขอพระคุณทูลกระหม่อมจอมนเรศวร จงปกเกษ
 กระหม่อมฉิ้นให้หรรษา เป็นฉัตรสุวรรณกั้นแสงพระ
 สุริยา ให้คู่ขาศุขจิตระเป็นนิจนรินทร์ ทุกวันนศุขแต่
 ศาจิตรพาทกษ เพราะเกิดยุคชนในใจให้ไผ่ฉน จะกัมี
 หน้าไปกว่าววยชีวัน ที่ทรงธรรมคงเป็นข้าไม่อวรณ์ ฯ